

עין מטע

עונה מומלצת: כל השנה

התאמה: לכל המשפחה

קושי מסלול: קל!

אורך מסלול: 2.5 ק"מ

משך מסלול: כשעתיים

מפה: מפת סימון שבילים מס' 9, "מבואות ירושלים"

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2006)

הגעה מהמרכז: נוסעים בכביש ירושלים – תל-אביב (מס' 1) עד מחלף שער הגיא. פונים דרומה לכיוון בית-שמש בכביש מס' 38. כ- 10 ק"מ דרומה מבית-שמש מגיעים לצומת האלה ובו פונים שמאלה (מזרחה) בכביש 375. חולפים משמאל על-פני קיבוץ נתיב הל"ה ועל פני צומת עציונה - הפנייה ימינה לגוש עציון. בהמשך מטפסת הדרך למעלה גיא צר. בראש העלייה יש פניה ברורה ומשולטת שמאלה, לעבר חורבת חנות ו"דרך הקיסר". פונים וחונים.

מסלול מעגלי, אין צורך בהקפצת רכבים

ציוד נדרש: מטאטא גס, נעליים לשכשוך במים, מכנסיים קצרים, מי שתייה, כובעים, פנסים.

לפני שנצא לדרך נוכל לפקוד נקודה סמוכה מעניינת. ממזרח לדרך העפר ובסמוך לכביש ישנה חורבה קטנה הקרויה חורבת חנות. זוהי ח'רבת חנות, מהתקופה הרומית- ביזנטית. כשמה כן היא: נקודת חניה על הדרך, חאן. המקום בו נבנתה נועד לשרת את העוברים בדרך שהגיעו אל ראש המעלה תשושים. רצפתו של אחד ממבני השלמים יותר מכוסה חול ים. זה הזמן לשלוף את המטאטאים שהבאנו ולחשוף את הפסיפס היפה הקבור מתחת לחול. הפסיפס מציג מדליונים עשויים ענפי גפן. נוכל לשים לב שחלק מהאבנים שבמרכז כל מדליון הוצאו ממקומן והוחזרו אל רצפת הפסיפס בסדר שונה. זוהי עדות מיוחדת לתקופה שבה גם בנצרות (מאות 8-9), בדומה ליהדות ולאסלאם, אסור היה "פסל ומסכה". בעבר הרכיבו אבני הפסיפס שכאן דיוקנאות או בעלי חיים וכשנאסרה הצגתם, נעקרו האבנים ממקומן, עורבבו מחדש ויצרו רצפה חדשה, החסרה את הדוגמאות האסורות. בקצה המזרחי של הפסיפס ישנה כתובת הקדשה ביוונית. חשוב מאוד לשוב ולכסות את הפסיפס על מנת שישמר.

מחורבת חנות ממשיכים במורד דרך העפר. בעיקול החד שמאלה נפרדים ממנה וממשיכים במורד בשביל להולכי רגל שסימונו שחור. מלפנים פרושה בקעת מטע על מספר האתרים שבה. במעלה העמק ניתן לראות את המושב החדש, הקרוי באותו שם. מתחתיו, ניתן לראות את שרידי הכפר הערבי שהיה פה לפני. שרידים מבתי הכפר פזורים על המדרונות סביב בזיקה למעיין. השביל המסומן שחור מתמזג עם דרך עפר שסימונה אדום ובה פונים שמאלה, אל תחתית העמק. לאחר חציית הערוץ היבש פונים ימינה בדרך עפר נוספת, מסומנת כחול. כעבור 200 מ' מגיעים אל המעיין, עין מטע, הנמצא בלב חורשת האקליפטוסים שנמצאת במרכז הבקעה. בשנים טובות מים נובעים כאן במשך רוב השנה והזרימה מתמעטת עד כדי חידלון באמצע הקיץ בלבד. בחורף, באביב ובתחילת הקיץ מובטחת כאן בריכה צלולה ומוצלת לטבול בה רגליים.

בסמוך למעיין נראים שרידי מבנה ערבי. כיוון שחלקו קרס ניתן לבחון אותו וללמוד על אופי הבנייה המסיבי. לאחר בניית הכיפה מולאו פינות המבנה בדבש: אבנים לא מסותתות עם תערובת עפר וסיד כבוש שבהרטבתו התקשה בדומה לבטון.

אם חוזרים מהמעין באותה דרך ופונים ימינה בדרך עפר לרכב, מהלכים במקביל לערוץ הנחל הנמצא משמאל. לאורך הדרך סימון אדום. מימין בנויות טראסות אבן שבהן צומחים שרידי גידולים חקלאיים. כעבור מרחק הליכה קצר יתגלה מבנה גדול חרב מימין לדרך. האבנים מהן הוא בנוי גדולות מאוד ומסותתות בקפידה. זוהי חורבת תנור. למרות שאין שביל של ממש, אפשר בקלות לגשת אליה ולשוטט בין חורבותיה. השרידים שייכים לחווה צלבנית מבוצרת שהוקמה כאן בימי הביניים, עדות לכך שמי המעיין הטובים הוערכו כבר אז. ביו קירות החווה מבחינים גם בבניה עשויה אבנים קטנות יותר ופחות מסותתות. זוהי בנייה ערבית מאוחרת יותר.

כשחוזרים לשביל ופונים בו שמאלה בהסתעפות שנראית חסרת מוצא, מגלים בינות לכמה עצי תאנה עבותים נביעה נוספת – עין תנור. היא נמצאת בקצה מתלול קטן הבונה כאן את הערוץ. כמגיעים לתחתית הערוץ מתגלה פתח ניקבה גבוהה, כך שניתן להלך בה בקומה זקופה ולהגיע, כעבור כמה עשרות מטרים, אל הקצה שבו ניתן לשמוע את קול פכפוך המים הנובעים. מבט אל קירות הנקבה הבנויים אף הם אבן מסותתת ואל התקרה העשויה בצורת קשת מחודדת מזכיר את מבנה החווה הצלבנית. בצדק – הנקבה נבנתה על-ידי אותם בנאים מהתקופה הצלבנית. מעין תנור ניתן להמשיך ולסייר לאורך העמק או בין שרידי המטעים בבלישה אחר פרי בשל או לשוב באותה דרך, בחזרה אל הרכב.

עודכן בתאריך 30.5.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון